

O prchavosti • pocitu

Ve Vídni, středoevropské mekce výstav výtvarného umění, připravili organizátoři na podzimní sezonu velkolepou expozici Impressionismus – Wie das Licht auf die Leinwand kam. Unikátní přehlídka probíhá až do ledna příštího roku v prostorách známé galerie Albertina.

Jak se světlo plátna dotklo, tak zní česky název projektu, který byl pojat vskutku velkoryse: obsahuje nejen 120 obrazů, ale i 56 různých dobových objektů dokumentárního charakteru ilustrujících každodenní práci malířů – impresionistů. Jsou zde například palety Georgese Seurata a Vincenta van Gogha (včetně Goghova perspektivního rámu), sluneční brýle Edgara Degase a baletní střevíček z jeho sbírky i ukázky malířského náčiní a pomůcek.

Výstav věnovaných této epoše zrodu moderního umění byla uspořádána v poválečné době celá řada, tato vídeňská je však ojedinělá – vyniká totiž širokým časovým i autorským vymezením stejně jako výběrem uměleckých děl. Nejsou zde prezentovány pouze práce hlavních představitelů impresionismu, ale i plátna jejich méně známých soupeřů a následovníků periody pointilismu a postimpresionismu. Ti jejich odkaz rozvíjejí, ale i rozměňují – od klasické fáze směru v sedmdesátých letech až po první desetiletí dvacátého století.

Pokud jde o výběr obrazů, kurátoři se zaměřili zejména na méně známá, méně publikovaná díla z pětadvaceti evropských a amerických sbírek, přičemž největší část zapůjčilo Wallraf-Richartz-Museum & Fondation Corboud v Kolíně nad Rýnem. Expozice též umožňuje přímý vhled do tvůrčího technického procesu impresionistické malby uvedením rentgenových a infračervených snímků plátna, analýzy techniky malby a prezentací dobových malířských nástrojů a barev.

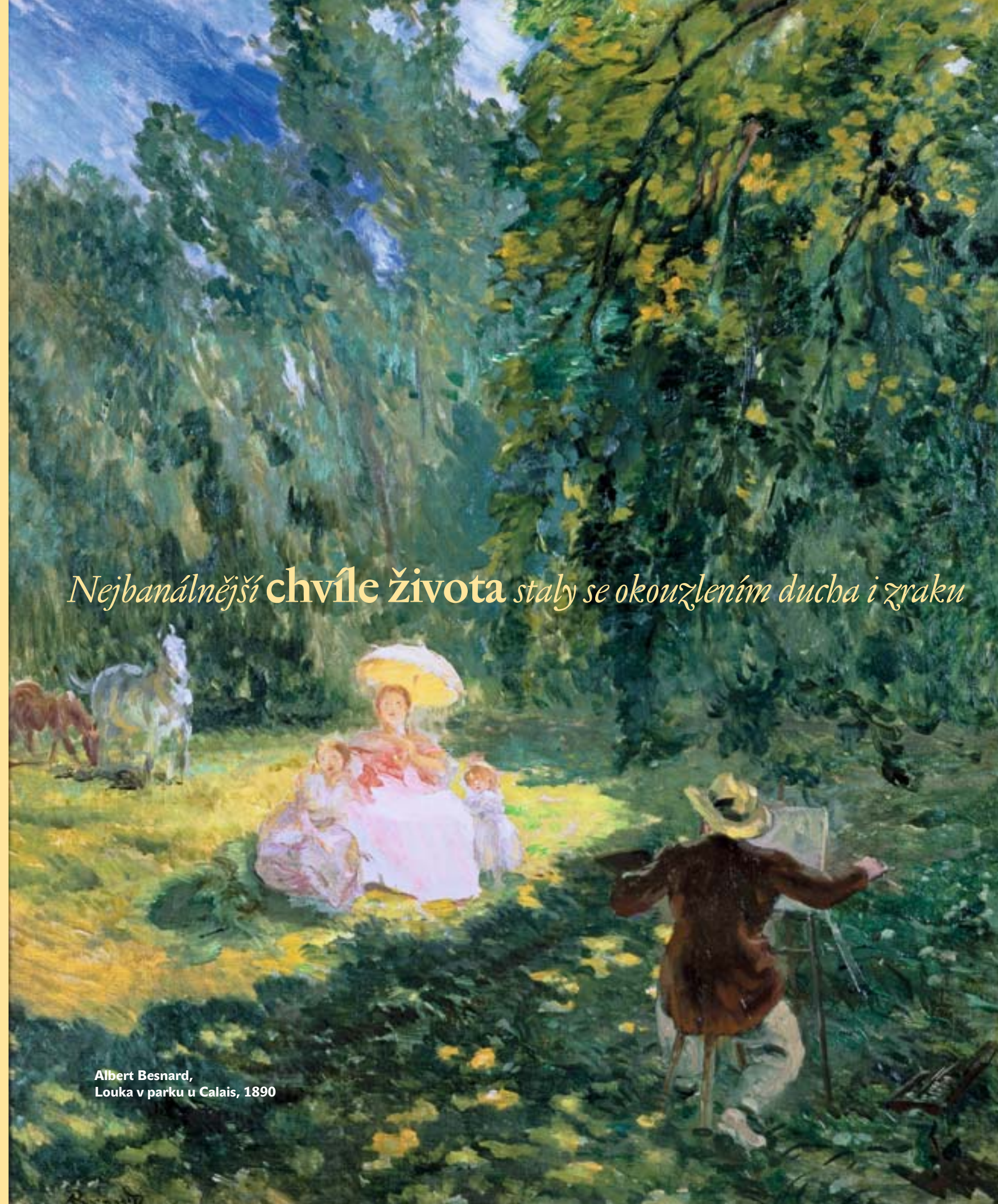
Zachytit sílu okamžiku

Impresionismus jako nový malířský směr se formoval od šedesátých let devatenáctého století v Paříži tvorbou několika malířů jako opozice ke stagnující schematické akademické malbě, jako snaha o zachycení atmosféry i vystižení charakteru moderní pulzující doby a v obecném smyslu i jako generační vzpoura.

Georges Seurat,
Postava v krajině u Barbizonu, cca 1882

Nejbanálnější chvíle života staly se okouzlením ducha i zraku

Albert Besnard,
Louka v parku u Calais, 1890

Vídeňská výstava je výjimečná, rozsah *autorů a uměleckých děl* nevídaný

*Jde o zachycení jedinečného
a bezprostředního dojmu*

Paul Signac,
Capo di Noli, 1898

Nový směr, jehož cílem je zachycení prchavého okamžiku, bezprostředního dojmu, přináší nejen nový malířský rukopis, jehož základním výrazovým prostředkem je třekající barevná skvrna, ale i nové náměty – ruch pařížských bulvárů, kaváren, barů a tančiren, nádraží plná páry, přístavy, život veslařů na Seině, momentky z dostihů. Objevuje i poezii všedního života, který se stává prožitkem krásy – impresionisté malují pradleny, rozvíčující se baletky – neokázalé scény z nejrůznějších prostředí. Prozařují krajinomalbu světlem a barvami a zbavují ji starých schémat.

Snídaně v trávě

Vůdčí osobností nového směru se stává Édouard Manet, který v Salonu odmítnutých, jenž představil díla malířů nepřijatá na oficiální výstavu, přichází v roce 1863 se svou slavnou Snídaní v trávě. Sama prezentace obrazu se stává významnou společenskou i uměleckou událostí doprovázenou bouřlivými scénami – na výstavě „staří pánové mávali holemi“ a obraz se stal terčem „blbých a zlých posměšků“, jak dokumentuje Émile Zola; odsoudil jej ihned po vystavení také císař Napoleon III. s tím, že dílo kazí obecný vkus. Nicméně Manet byl ze dne na den pasován na hlavního představitele progresivních snah v malířství.

Monet,

Berthe Morisot,
Přístav v Nice,
1881/82

Repro: Albertina, © RBA, Köln

Tvůrčí centra impresionismu? Lázně La Grenouillère u Seiny, městečko Argenteuil i Londýn a jeho nádraží...

Centrem uměleckých diskuzí se stává kavárna Guerbois. Kromě malířů se jich zúčastňují i představitelé jiných uměleckých oblastí, například Zola nebo fotograf Nadar, jehož snímky byly pro impresionisty důležitou inspirací. Svou techniku cizelují malíři (mimo samotnou Paříž) ve třech lokalitách – v lázních La Grenouillère u Seiny, v Londýně, zcela uchváteni atmosférou městských nádraží a mostů, či v Argenteuil, kde měl Monet v hausbótu svůj pojízdny ateliér. Většinou však žijí v nuzných podmínkách, s minimálním zájmem galeristů a obchodníků s uměním o jejich díla, Monet se dokonce pokouší o sebevraždu.

Samotná historie uskupení je krátká – je vymezena datem 1874, kdy malíři uspořádali první společnou výstavu (při této příležitosti se kritik a novinář Louis Leroy ironicky vyjádřil, že jde o výstavu „impresionistů“, což dalo později celému směru jeho jméno) a rokem poslední expozice v roce 1886. Poté už každý z malířů šel svou vlastní cestou.

Alfred Sisley,
Most u Hampton Court, 1874

Gustave Caillebotte,
Prádlo schnoucí na břehu Seiny, cca 1892

Nejtypičtějšími impresionisty v pravém slova smyslu byli Monet, Renoir, Pissarro, Sisley a Morisot. Cézanne působil ve sdružení jen kratší dobu, Gauguin a Lautrec se výstav zúčastnili jen několika málo díly. Nastupuje nová generace představovaná malíři Seuratem a Signacem, kteří vystupují s manifestem neoimpresionismu ve snaze nahradit „živelný, romantický impresionismus“ impresionismem „vědeckým“, který využívá poznatků soudobé vědy, zejména nauky o dělení světla do základních barev v pracích Michela-Eugèna Chevreula. Tento krok k racionalizaci uměleckého díla vede však pozvolna celý směr k postupnému schematickému ustrnutí.

Jen hrstka malířů původní skupiny se dočkala společenského uznání i finančního ocenění svých děl – Monet, Degas a Renoir, milující malbu natolik, že do poslední chvíle maloval štětcem přivázaným k revmatismem zchromlé ruce. Malíř a teoretik Maurice Denis vystihl tvorbu impresionistů slovy: „Impresionisté měli, jako všichni skuteční umělci, takovou dávku lyrismu, že nejbanálnější chvíle života, nejprozaičtější zátiší, interpretováno jimi, stalo se okouzlením ducha i zraku.“

ALBERTINA, ALBERTINAPLATZ 1, VÍDEŇ, DO 10. 1., WWW.ALBERTINA.AT, ČESKÉ DRÁHY PŘIPRAVILY PRO NÁVŠTĚVNÍKY VÝSTAVY VÝHODNÉ ZPÁTEČNÍ JÍZDENKY Z PRAHY A BRNA DO VÍDNĚ, VÍCE NA WWW.CD.CZ

Vincent van Gogh,
Impasse des deux frères, 1887

Pierre-Auguste Renoir,
Žena se slunečníkem v zahradě, 1875/76

Tančírny, přístavy, zahrady, veslaři na Seině...

